

Så å si full dekning i Den offentlige tannhelsetjenesten:

Fryd og gammen i Møre og Romsdal – så lenge det varer

Akkurat nå har Møre og Romsdal bare én ledig stilling i Den offentlige tannhelsetjenesten. I fjor rekrutterte de 19 nye tannleger til fylket. 2003 var et godt år, og situasjonen har ikke vært bedre enn den er nå siden 1997. Men ingen vet hvor lenge det varer.

Nitten nyansettelser i løpet av ett år. Hvordan fikk dere til det, spurte vi fylkestannlege Odd Bjørdal og overtannlegene i Møre og Romsdal?

– 2003 var et meget godt år og vi opplever situasjon nå som svært positiv. At vi klarte å rekruttere så mange som 19 tannleger i fjor, har sammenheng med at det er kommet mange tyskere hit. Bare fem av de 19 som ble ansatt her i fjor er norske. Vi har en

overtannlege som snakker og skriver tysk bedre enn tyskere, og han har presentert fylket på en fremragende måte når det har vært rekrutteringssamlinger i Tyskland. Resultatet har vært at de «bare må ha det», som det heter i reklamen. Fylkespolitikerne har som målsetting at Møre og Romsdal skal være det beste fylket å bo i i Norge, og kanskje det er sånn det er blitt.

– Hvordan er klinikkstrukturen i fylket, har det foregått noen modernisering eller sentralisering som kan forklare rekrutteringsbedringen?

– Møre og Romsdal har 40 offentlige tannklinikker. Femten av dem er énmannsklinikker, som det kan være vanskelig å rekruttere til. Selv om det slett ikke alltid er slik at det er énmannsklinikkene som står uten bemanning. Det er vanskelig å se et fast mønster

her. Inntil nylig var det for eksempel Kristiansund som var det største problemområdet vårt en periode. Der har overtannlegen, som holder til på Averøy, ambulert to dager i uken for å avhjelpe. Det er hyggelig å reise med fergen og ta seg en svele, det er ikke det – men det tar sin tid.

I 2000 ba fylkespolitikerne om en gjennomgang av klinikkstrukturen. Fra administrasjonens side ble det som følge av den gjennomgangen uttrykt ønske om å sentralisere. Men det klare og tydelige politiske vedtaket sa at man skal opprettholde klinikkstrukturen som den er, mer eller mindre. Vi skal etter vedtaket etter hvert ende opp med 36 klinikker mot dagens 40. Blant annet er det vedtatt å slå sammen tre klinikker i Molde til én sentral klinikk.

– Ser dere lyst på fremtiden når det gjelder bemanningen i offentlig sektor?

– Selv om vi ser lysere på situasjonen nå enn for noen år siden, er det fortsatt grunn til bekymring når vi skuer ti-femten år inn i fremtiden. Gjennomsnittsalderen blant de offentlig ansatte tannlegene er høy og vi vil trenge mange nye tannleger fremover. Norske tannleger utdannet i Norge er fortsatt mangelfull blant søkerne til våre stillinger og effekten av Tromsø-utdanningen vil vi ikke kunne se før om noen år. Den er vi spent på. Samtidig er det flere usikkerhetsmomenter knyttet til stabiliteten blant både de tyske og de unge norske som ansettes. Vi merker at de tyske trenger oppfølging på en annen måte enn de norske, og at det er forskjeller både i måten å utføre arbeidet på og i kultur. Vi vet svært lite om hvor lenge vi får beholde dem, men håper det beste.

Vi har forresten også sett en liten tendens til at noen ganske få slutter i privat praksis og går over til offentlig virksomhet. Det kan kanskje virke som om det snur litt på den fronten, og at de nå vil tilbake til oss. Det gjelder kanskje

Med Romsdalsalpene i bakgrunnen ser vi fra venstre: overtannlegene Gunnar Eikrem, Torgeir Stene, Brynhild Ringdal Pedersen, assisterende fylkestannlege Jakob Kirkhorn, fylkestannlege Odd Bjørdal og overtannlegene Per Ottar Hoem og Bjørn Eggen.

særlig kvinner som lar seg lokke av trygge forhold og gode permisjonsordninger ved svangerskap, fødsler og i småbarnsperioden. Men av de to som har sluttet privat nå nylig er det både en kvinne og en mann.

– Er det etablert et samarbeid mellom private tannleger og det offentlige i Møre og Romsdal?

– Nei, det er ikke etablert noe fast samarbeid. Når vi har slitt med vakanter i offentlig sektor, har det stort sett vært i distriktene, hvor det ikke er privatpraktiserende tannleger å søke hjelp hos. Ellers virker det som om de private har nok å gjøre med sitt. I noen ganske få tilfeller hender det at vi søker hjelp til å få behandlet prioritert klientell, da kjøper vi tjenester fra de private i korte avgrensede perioder. De som har ledig kapasitet til dette blant de private er gjerne nyetablerte i bynære områder. De har det kommet en del av gjennom den siste tiårsperioden. Det kan illustreres ved å se på utviklingen fra 1992, da fordelingen mellom offentlige og private tannleger var 75 mot 77, til 2002, da tallet var 76 offentlige mot 105 private. Det er omtrent slik det er i dag også.

For øvrig var overtannlegemøtet i Møre og Romsdal i februar preget av noe man på de kanter kaller ny «kveik». Det høres kanskje ikke så veldig positivt ut første gang man hører ordet, men det er det. Denne gangen skyldes kveiken at man er blitt inspirert av satsingen Tenner for livet. Vi møtte et kobbel overtannleger som gledet seg til å spre budskapet fra Sosial og helsedirektoratet til alle ansatte i tannhelsetjenesten i Møre og Romsdal, slik at alle kan bli kveikte. Det tror vi skal gå veldig bra. En god nyhet i den sammenhengen, og helt på tampen, er at man ser tendenser til en bedring av tannhelsestatusen blant femåringene i fylket.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi

De private er blitt flere:

Nok å gjøre, men bedre kapasitet

Lederen i Nordmøre og Romsdal tannlegeforening, Rune Refsnes, er privatpraktiserende tannlege i Molde. Han mener, som fylkestannlegen, at det er vanskelig å få til en ordning der private tannleger avlaster det offentlige, for der det offentlige trenger hjelp er det ingen private. Lokalforeningens leder ser for øvrig spesialistmangelen som fylkets største problem.

Hvordan ser lokalforeningen på rekrutteringssituasjonen i fylket?

– For ordens skyld representerer ikke jeg hele fylket, bare Nordmøre og Romsdal. Men det ser ut som om det meste har gått seg til i det offentlige nå, med hjelp av mange tyske tannleger. Og så vidt jeg forstår på fylkestannlegen er Den offentlige tannhelsetjenesten omtrent der den skal være i øyeblikket.

Noen klinikker ligger litt avsides til, med dårlig kommunikasjon på grunn av ferger med få avganger utenom rushtiden. Dit er det vanskelig å få tannleger. Men lokalbefolkningen vil selvsagt gjerne ha klinikker der, så derfor har politikerne valgt den spredte klinikkstrukturen vi har her i fylket. Mitt inntrykk er imidlertid at tannlegene heller bosetter seg i Molde og venter på en ledig stilling her, fremfor å etablere seg i et lite ukjent øysamfunn.

– Hvor holder de private tannlegene til?

– Det er private tannleger i de fleste kommunesentre. Nyrekruttering er det derimot lite av utenom Molde og Kristiansund. Men til tross for det har antallet private tannleger økt også andre steder i fylket. Økningen er kommet ved at man har gått over fra å være offentlig ansatt til å starte privat. På et lite, litt usentralt sted beholder man langt på vei de samme pasientene ved en slik overgang. Det er det mange som har gjort. Resultatet for oss private i byene er at det presset som

var for noen år siden er blitt mindre. Nå kan vi igjen ta imot nye pasienter, selv om det fortsatt er litt ventetid. Det betyr ikke at vi er blitt arbeidsledige, men at vi har fått litt bedre kapasitet.

– Men noe samarbeid mellom privatpraktiserende tannleger og det offentlige, slik helsedepartementet har foreslått, er det ikke?

– Noen steder har det alltid vært samarbeid, tradisjonelt. Men det er ikke blitt noen nye samarbeidsformer. Grunnen til det er at der det offentlige trenger privat hjelp, der er det ikke private. Det er ingen som etablerer privat praksis på et sånt grunnlag. Det er ikke marked for både privat og offentlig tannlege i små kommuner. Det blir for dårlig lønnsomhet.

– Det virker som om dere har det nokså uproblematisk på tannhelsesiden i Møre og Romsdal?

– Ja, vi har egentlig ingen problemer her. De fleste har nok å gjøre og jobber og strever, og har lite de trenger å slåss for. Det er litt avsides enkelte steder og langt til tannlegen, men sånn vil det alltid være. Det vi virkelig mangler er tilgang på gode tannhelsesekretærer og spesialistkompetanse.

Det er prisen vi må betale for ikke å bo i Oslo og Bergen. Vi hadde håpet å få et kompetansesenter her i Molde, men det blir nok sentralisering for oss på den fronten. Hvis det kommer et senter i Trondheim blir vi lokalisert der.

– Hvilke saker er lokalforeningen mest opptatt av nå?

– Vi driver mest med å arrangere kurs. Sist uke hadde vi et av våre såkalte operakurs i Kristiansund, en kombinasjon av fag og opera. Det er populært. Ellers sliter vi litt med å få folk til å komme på kurs og møter. Men vi ser at noen av de tyske tannlegene er begynt å delta. Det er et godt tegn. Vi vil gjerne ha dem med i det som skjer.

Ellen Beate Dyvi